

замовлення. Отже, система ProZorro являється одним із найефективніших методів економії фінансових ресурсів підприємства.

Управління персоналом. Трудові ресурси підприємства являють собою найвагомішу складову системи управління. Жива робоча сила – це елемент, який значно полегшує сам процес діяльності підприємства, але, водночас, потребує найбільшого контролю зі сторони керуючого об'єкту. Для його ефективної діяльності, головний менеджер повинен застосовувати різного роду методи впливу на персонал. Зазвичай, на початку власної кар'єри, керівник обирає хибну стратегію щодо цього питання, вдаючись до виключно ліберального або ж авторитарного стилю управління. Проте для досягнення оптимальних результатів, необхідно гнучко підлаштовуватися під мінливість виробничих умов, використовуючи різноманітний спектр засобів впливу на робочу силу: від заохочення до покарання.

Отже, для удосконалення системи управління, керівнику необхідно:

- віднайти оптимальне співвідношення між чисельністю персоналу та його доцільністю на підприємстві;
- постійно відслідковувати зміни у зовнішньому середовищі, (особливо те, що стосується чинників безпосереднього впливу на підприємство);
- оновлювати систему планування та стратегію організації, в залежності від умов її функціонування;
- віднайти ефективне поєднання методів впливу на персонал фірми;
- відслідковувати новинки науково-технічного прогресу і за можливості слідувати їм;
- знаходити нові методи зменшення витрат та економії наявних ресурсів організації;
- постійно підтримувати обізнаність у законодавчій сфері;
- за необхідності, звертатися до висококваліфікованих спеціалістів відповідних організацій.

Література

1. Закон України “Про публічні закупівлі” (№922-VIII від 25.12.2015р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
2. Болтак О. Л. Шляхи вдосконалення системи управління підприємством [Електронний ресурс] / О. Л. Болтак // Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/9/boltak.php>
3. Любезна І. Удосконалення системи управління матеріальними запасами на підприємствах целюлозно-паперової промисловості / І.Любезна // Галицький економічний вісник. — 2013. — №2(41). — с.72-78
4. Любезна І.В. Деякі аспекти системи управління персоналом / І.В. Любезна // SWorld Journal. – 2017. – № 13. – С. 46 – 51.
5. Сорокін Р.О. Напрямки удосконалення системи управління підприємством в сучасних умовах [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2014-3/doc/4/09.pdf>

Юлія ВАСИЛЬКОВА

слухач магістратури

Вінницький навчально – науковий інститут економіки
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСТВА В УКРАЇНІ

Станом на 1 серпня 2016 року в Україні налічується 44086 фермерських господарств, що на 4658 більше ніж за аналогічний період минулого року (39428). Це можна пояснити більш простішою процедурою створення та подальшого функціонування фермерського

господарства у порівнянні з процедурою створення та складністю ведення обліку акціонерних товариств та суб'єктів господарювання інших організаційно – правових форм.

Аграрні господарства є основою економіки будь-якої держави. Саме за рахунок цих господарств забезпечується продовольча безпека. Фермерські господарства стали найбільш поширеними підприємствами в Україні. Такі господарства виробляють широкий асортимент сільськогосподарської продукції для внутрішніх потреб. Але все ж існують певні проблеми в ефективності аграрної політики, які потребують негайного вирішення оскільки це стримує розвиток малого бізнесу в аграрному секторі.

Малі підприємства здатні швидко реагувати на зміни попиту, змінювати асортимент продукції в умовах кризи. Сектор малого підприємництва являє собою широку мережу підприємств, що діють в основному на місцевих ринках які пов'язані зі споживачем товарів і послуг. Невеликі розміри малих підприємств, їх технологічна, виробнича і управлінська гнучкість дозволяють своєчасно реагувати на ринкову кон'юнктуру. Ступінь розвитку малих форм господарювання в аграрній сфері впливає на насичення ринку товарами, розширення конкуренції, зростання зайнятості, та сприяє підвищенню економічної ефективності агропромислового виробництва. Малий бізнес є необхідним елементом ринкової економіки що створює необхідне конкурентне середовище, тим самим надаючи змогу суспільству розвиватися. Розвиток малого бізнесу в аграрній сфері може відбуватися в різних напрямках і різними способами. На сьогоднішній день сільське господарство України представлене приватним сектором, що характеризується різноманітними формами господарювання. Найбільш поширеною формою малого бізнесу в аграрній сфері є фермерські господарства та аграрні домогосподарства, основною складовою яких є особисті селянські господарства. Законодавчою базою створення, діяльності та припинення діяльності фермерських господарств є Конституція України, Земельний кодекс України, Закон України «Про фермерське господарство» та інші нормативно-правові акти України [4].

Істотною ознакою фермерських господарств є повна економічна, виробнича та фінансова відповідальність. Фермерські господарства є однією з прибуткових, перспективних та найпоширеніших форм господарювання в аграрній сфері. Вони сприяють забезпеченню продовольчої безпеки в країні, створюють додаткові робочі місця, а також збільшують обсяг грошових надходжень до місцевих бюджетів. Фермерські господарства традиційно працюють через посередників. Ця схема здорожчує продукт на 15 – 20%. Одним із основних факторів дороговизни української продукції – є дорогі гроші. Ставки кредиту в банках України складають 20 – 30%.

За останні десять років спостерігається тенденція до збільшення валового виробництва сільськогосподарської продукції. Обсяги виробництва продукції рослинництва зростають, а тваринництва коливаються. Фермерські господарства України роблять суттєвий вклад у загальнодержавне виробництво продукції сільського господарства. Частка виробництва фермерами зерна у валовому виробництві України становить 12%, соняшнику – 19%, ріпаку – 18%, сої – 16%, продукції тваринництва за видами – від 1 до 3% [1, с. 111-115]. Таким чином, фермери відіграють значну роль у забезпеченні потреб внутрішнього ринку та формуванні експорту. 31 березня 2016 року Верховна Рада ухвалила закон, яким передбачено спрощений порядок перетворення особистих селянських господарств у сімейні фермерські господарства. Особливість сімейного фермерства полягає у тому, що бізнес ведуть виключно члени однієї родини, дозволяється наймати тільки сезонних робітників. Основними проблемами розвитку фермерського господарства України є:

- відставання від сучасних тенденцій запровадження інноваційних технологій ведення сільського господарства;
- малоземелля деяких регіонів держави (Західного);
- виділення недостатніх розмірів земельних наділів для ведення господарювання;
- нерегульованість ринку збуту продукції аграрного сектора;
- слабка матеріально-технічна база фермерських господарств;

– велика кількість різних документів, яку не обхідно оформити дрібному фермеру для отримання державної допомоги;

– недорозвинута інфраструктура.

Також, необхідно звернути увагу на тваринництво. До цього мають докласти зусиль і фермери, і влада. Щоб розвивати тваринництво, необхідні приміщення, а їх зараз бракує. Багато фермерів хочуть працювати в цьому напрямку, але є великі проблеми з дозвільною документацією. Інтерес фермерів у тому, що тваринництво забезпечує і дохід протягом всього року, і робочі місця.

Підсумовуючи, слід сказати, що фермерські господарства мають переваги над іншими формами сільськогосподарських підприємств в Україні. Економічні переваги фермерських господарств сімейного типу пов'язані із специфікою організації й управління виробництвом у цій формі господарювання. У зв'язку з цим виділимо наступні обставини:

– поєднання в особі фермера функцій управлінця, виконавця робіт і (у більшій чи меншій мірі) власника є потужним мотиваційним фактором. Економічна самостійність і спрощений механізм привласнення результатів вкладеної праці сприяють формуванню реального господаря, який прагне отримати максимум вигоди на кожен одиницю вкладених коштів і праці;

– переваги господарств сімейного типу – в єдності інтересів членів сім'ї. Вони відносно легко можуть піти на скорочення фонду споживання, направивши кошти на виробничі цілі. Ця перевага особливо відчутна у несприятливі періоди;

– фермерські господарства в основному відзначаються мобільністю, що означає високу готовність фермерів брати участь у різноманітних проектах. Низька прибутковість сільськогосподарського виробництва стимулює фермерів до диверсифікації господарської діяльності, розвитку різних форм кооперації, гнучкої у співпраці з партнерами.

Отже, щоб фермерські господарства ефективно розвивались, необхідна врегульована державна політика. Необхідні суттєві зміни в законодавстві та дієва державна підтримка.

Література

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств / Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.

2. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІУ// Офіційний вісник України, 2003. – №11 (28.03.2003).-ст. 462.

3. Дем'яненко С.І. Яка аграрна політика потрібна Україні?// Дзеркало тижня – 2004. – №17, 492 с.

4. Закон України «Про фермерське господарство» від 31.03.2016 № 1067-VIII <http://www.yurfact.com.ua/zminy-do-zakonodavstva-2016>.

5. Табінський В.А. Аналіз фермерських господарств в Україні / В.А.Табінський // «Молодий вчений». – 2016. – № 6.

Олена ВАШКЕВИЧ

студентка

Тернопільський національний економічний університет

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Земля є основою людського існування, що визначає її важливу роль у процесі соціально-економічного розвитку суспільства. Як основа екосистеми, знаряддя і предмет виробництва, об'єкт права власності вона є базисом сталого розвитку, умовою соціального прогресу та добробуту людини.

Земля розглядається економістами як природний фактор, як природне багатство і першооснова господарської діяльності. При цьому термін “земля” вживається в широкому